

מבשר טוב

סעודה ג'

פרשת כי תצא

תשפ"ב

עיה"ק צפת תובב"א

מאמר "כי תצא למלחמה על אויבך שלך"
עיקר התשובה של איש ישראל הוא לתקן הדברים המיוחדים
שהיצר מכשילו, וזהו תפקידו בזה העולם

א

בפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ד' אלקיך בידך ושבת שביו".

וברש"י הק' ביאר: "במלחמת הרשות הכתוב מדבר שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבת שביו שהרי כבר נאמר בשבעה אומות לא תחיה כל נשמה" ע"כ.

והנה איתא מהרה"ק הרבי רבי בונים מפשיסחא זצוקללה"ה זי"ע שאמר בקדשו שישנו חילוק בפשטי התורה שבזמנים של בית המקדש שהיה שייך לישראל מלחמות עם אומות העולם היה הפשט הפסוק על המלחמות בגשמיות עם הגויים ואילו הרמז היה על מלחמת היצר הרע, ואילו כהיום שאין שייך מלחמה עם האומות אזי נעשה הפשט הפסוק על מלחמת היצר הרע, וכדאיתא בסה"ק שפתי צדיק [שלח] וז"ל: "שכן שמעתי מפ"ק זקני ז"ל בשם ר' בונים ז"ל דכשהי' לישראל מלחמות בפועל הי' פירוש הפשוט כי תצא למלחמה על מלחמה גשמית, והרמז הי' על מלחמות יצה"ר, עתה שאין לנו מלחמות, פירוש הפשוט על מלחמות יצה"ר עכ"ל, וסיים דלפירוש הפשוט אדם מקורב יותר" עכ"ל.

ויש לבאר לפי דבריו הקדושים שכהיום פשט הכתוב הוא שמלחמה היינו מלחמת היצר א"כ יש לבאר לפי זה דברי רש"י הקדושים שביאר דבמלחמת הרשות הכתוב מדבר, ואמנם כאשר מיירי במלחמות הגויים כפשוטו של זמן שישראל על אדמתם שייך להבין מהו מלחמת הרשות ואולם אם מיירי במלחמת היצר מה שייך בזה ענין מלחמת הרשות הרי ודאי שמלחמת היצר הרע הוא מלחמת חובה על כל אחד ואחד שצריך ללחום בכל כוחו כנגד יצר הרע, ומה שייך בזה ענין מלחמת הרשות שביאר רש"י.

עוד יש להבין שהרי בכתוב נאמר "כי תצא למלחמה על אויבך" והוא לשון אויב המיוחד לך בלשון פרטי, ואף בזה כל שהכוונה על מלחמות הגויים שייך ענין אויב היינו האויב שבא באותו הזמן על בני ישראל, אך אם הכתוב מדבר במלחמת היצר הרי ודאי דזהו מלחמת הכוללת את כל בני העולם בכלל שהרי היצר הוא האויב של כל העולם כולו וא"כ מהו אויבך בלשון יחיד הנאמר כאן.

א

ונראה לבאר הענין ובהקדם דברי א"ז היהודי הקדוש מפשיסחא זצוקלה"ה זי"ע שגילה שכל אחד ואחד מישראל צריך ליקח איזה מצוות עשה שיהא זהיר בה מאד וכן מצוות לא תעשה, שבעבור לתקן דבר זה בא לעולם ודוקא בעבור הדבר שמתגבר עליו ביותר יצרו בזה צריך לידע שדבר זה הוא מה שבעיקר בא לתקן בזה העולם וכן הביא בשמו בסה"ק שפתי צדיק [פר' שלח] וזל"ק: "שמעתי מפ"ק זקיני מו"ר ז"ל בשם האר"י ז"ל שצריך כל אחד מישראל שיהי' לו מצוה עשה ולא תעשה אשר יתקשר בם בכל לב ונפש ויזהר בם מאוד מאוד, על ידי זה יזכה לתקן כל מה שנשלח בעוה"ז, אמר, היהודי הק' ז"ל עסק בעשה נתן תתן ולא תעשה לא תנאף, אשר הי' לו מסירת נפש במצות אלו ואביזריהו, סיים כי עשה זו כולל כל עשין, לא תעשה זו כולל כל לא תעשין עד כאן לשון קדשו".

ומבואר מדבריו הקדושים שלכל יהודי ישנם מצוות מיוחדות ונסיונות מיוחדים אליו שבעבורם בעיקר בא לעולם לתקן אותם ועל ידי שיתקן אותם במיוחד יזכה לתקן כל מה שנשלח אליו בעולם הזה.

ויאירו הדברים בדברי א"ז בסה"ק תולדות אדם [פרשת אחרי] שביאר ענין כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וזל"ק: "וזהו פירוש המשנה (סנהדרין פ"י מ"א): כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר: ועמך כולם צדיקים וגו'. וקשה היה לו לומר בעולם הבא. אך הנה, כל אדם הנברא בעולם, יש לו לתקן מדה אחרת, כי לכך נברא כו" עכל"ק.

ומבואר בדבריו הקדושים שענין כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא היינו שכל אחד יש לו את תפקידו המיוחד בעולם וזהו חלקו שמביאו לידי העולם הבא, ובעבור זה בעיקר בא לעולם הזה, וכאשר מקיימו אזי זוכה בחלק עולם הבא שלו, ואולם אם לא יזכה להשלים את חלקו המיוחד, הרי שיהא מוכרח לבוא בגלגול אחר בעולם כדי לתקן את עניינו המיוחד לו ולהתגבר במלחמת היצר שלו דוקא.

ונמצא מכל האמור שבאמת על כל איש ישראל ישנו חיוב מיוחד להילחם בעיקר באותם הדברים שהיצר הרע נלחם עמו ובעבורם בא בזה העולם וזהו מה שמביאו לחיי העולם הבא שלו.

והנה בסה"ק תולדות אדם [פר' ויגש] הביא דברי קדשו של הרה"ק הרבי החוזה מלובלין זצוקלה"ה זי"ע על הגמרא הגמרא בעירובין [יג] "ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו" ופירש הוא זצ"ל ענין יפשפש במעשיו וימשמש במעשיו שהולך על התשובה בענין המעשים הלא טובים ומאידך יעשה תשובה על המעשים הטובים שעשה וזל"ק: "כמו שפירש הרבי הקדוש מהו' יעקב יצחק מלובלין זלה"ה נבג"מ, פירוש הגמרא (עירובין יג.): יפשפש במעשיו וימשמש במעשיו, יפשפש במעשיו, היינו: סור מרע, שיפשפש במעשיו הרעים. וימשמש, היינו: שימשמש את מצותיו, אם המה נעשו בטוב" עכל"ק.

ומבואר מדבריו הקדושים שהאדם צריך לחזור בתשובה על המעשים הרעים שנכשל בהם, ואף צריך לשוב בתשובה על המעשים טובים שעשה שלא היו בכוונה הראויה וכדומה וזהו תיקון האדם בשלימות.

ואולם יש לבאר בזה שענין מה שאמרה הגמרא ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו היינו דייקא הענין שנברא בעבורו וזהו יפשפש במעשיו דוקא המעשים שלו היינו שצריך האדם לראות לתקן ולעשות תשובה על העניינים הנוגעים אליו במה שהיצר הרע נלחם עמו ובעבורם נברא בעולם וכאשר יתגבר על יצרו בעניינים אלו אזי יזכה לתקן את הכל ולתקן את חלקו בשלימות, וכמו כן ענין למשמש במעשיו היינו לתקן את מעשיו אף למפרע שכל המצוות שעשה שיראה לתקנם שיעשה תשובה על המעשים טובים שלא קיים בשלימות וזהו הענין לתקן את חלקו המיוחד לו כמו שדברנו מהיהודי הקדוש שכל אחד צריך שיהא לו מצוה מיוחדת שיזהר בה גם בלא תעשה וגם בעשה, וזהו לפשפש ולמשמש במעשיו היינו לתקן את חלקו המיוחד לו כמו שנתבאר.

והנה בעניינים אלו שהאדם נברא בעבורם יש התגברות היצר גדול מאד שגורם להאדם שיתרגל למעשיו הרעים ולפעמים גורם שכל כך נכשל בהם עד שכבר הורגל בהם ונעשה אצלו כטבע שני וקשה עד מאד לצאת מזה, ולפעמים כבר נראה לו הדבר כהיתר ח"ו.

ואיתא בסה"ק בן פורת יוסף מבעל התולדות יעקב יוסף זי"ע בשם הבעל שם טוב הקדוש זצוקלה"ה על הגמרא בשבת שוחט משום מאי חייב משום צובע, ופירשו התוס' שוחט דעלמא, וזל"ק: "שמעתי ממורי פירוש הש"ס שוחט משום מאי מחייב וכו', כי היצר הרע נידון לעתיד, [סוכה נב.] וקשה הא לכך נברא. וצריך לומר שבשביל זה נענש, שעושה עצמו ליצר טוב. ובזה יובן שוחט דעלמא חייב, וקשה הלא לכך נברא ומשני משום צובע עצמו

בדמות יצר טוב, ועל ידי זה נוטל נשמה ופריך וכו', ומשני אף נטילת נשמה, ודפח"ח", וכמו כן מובא בשם אא"ז היהודי הקדוש זצוקללה"ה זי"ע.

ומבואר מהדברים דעיקר מה שהיצר הרע יתחייב לעתיד לבוא שישחטו אותו ואף שהרי זהו היה תפקידו להסית את האדם לעבירה, אך משום שהוא היצר הרע הוסיף על תפקידו שיהא צובע את המצוה לעבירה וכן את העבירה למצוה ועל ידי זה יכול גורם להאדם שיחטא ויוסיף ויחטא וכבר נעשה לו כהיתר וביותר דכבר נחשב כמצוה ח"ו, ועל כן זה גורם להאדם שלא ישוב בתשובה ועל זה יתחייב היצר הרע במיתה.

ד

ומעין זה כתב אא"ז זי"ע בסה"ק דברי בינה [פרשת שלח] על מה שנאמר בדור החורבן "ובמשפטיך חטאו" וזל"ק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם [במדבר ט"ו לט]. יש לפרש על פי אמרי קודש הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שאמר 'ויתורו' [שם י"ג ב] הוא לשון תורה, שימשיכו שם התורה עכ"ל, והנה כבר אמרתי מה שכתוב בעזרא [נחמיה ט כט]: 'ובמשפטיך חטאו במ', היינו דבהמשפטים עצמם חטאו, שמצאו דרך היתר בתורה לעבור העבירה. כי זה עיקר העבירה, מה שמוצאים דרך היתר מהתורה לעשות העבירה. ועל זה קשה לשוב בתשובה, לפי שיצרו מטעה אותו שלא חטא כלל בזה. ולכן אמרו ז"ל [אבות ג, ט]: כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, ולמה דווקא 'יראת חטאו', ולא נקט 'יראת השי"ת' קודמת לחכמתו וכו'. רק שיראת חטא מורה שירא מהחטא, היינו שהחטא עצמו מיראתו, וזה הוא גדול מאד, שבזה הוא ירא לחטוא, ואינו ממציא לו דרך היתר בתורה ח"ו, וזה צריך להיות יראת חטאו קודמת לחכמתו. וזה כוונת הכתוב 'ולא תתורו', דהיינו שלא תלמדו דרכי היתרים, 'אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם', ותרצו למצוא היתר בהתורה בכדי לעשות תאות לבבכם, שלבך מתאוה לזה ותרצה למצוא היתר לזה, ועל זה כתוב 'ולא תתורו אחרי לבבכם וכו'" עכ"ל"ק.

ומבואר בזה דבדורות חורבן בית המקדש זה היה כשלונם שהיו יכולים לחטוא ולעבור כל עבירות שבתורה, אולם היצר הרע היה מהפך להם ומראה אותם כאילו הן מצוות ושייך שיהא היצר הרע מהפך בק"נ טעמים את כל העבירות למצוות ח"ו וכן להיפך וזה היה יסוד החורבן וזהו החורבן ששייך אצל כל אחד ואחד שהיצר הרע מכשילו בעניינים שהוא צריך לתקן ואדרבה הוא הופך אצלו העבירות למצוות ח"ו ועל ידי זה קשה לו להתגבר עליו.

וכן איתא בגמרא יומא [עב:]: "אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב וזאת התורה אשר שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם מיתה" ע"כ, הרי מבואר ששייך שהתורה עצמה נעשית לו להאדם סם חיים ומאידך שייך שהתורה עצמה תיהפך לסם המות ח"ו, אם האדם אינו נזהר והיצר הופך לו את העבירות למצוות.

ה

וביאור יסוד הדברים הוא על פי דברי הגמרא קידושין [כ.]: "כדרב הונא דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא נעשית לו כהיתר" ע"כ, והיינו דכאשר האדם מתרגל בעבירה נהיה לו כבר הרגל בדבר וכאשר הוא רגיל בזה הוא נחשב אצלו כדבר הרשות והיתר הוא וכבר נשרש בנפשו שאינו מתגבר בענין זה.

ואכן כמו שנתבאר הרי דוקא הענין הזה שמתגבר עליו יצרו ביותר והופך לו כהרגל שנעשה טבע ח"ו, הרי בדרך כלל זהו הענין שבעבורו בא לעולם וזה מה שהוא צריך לתקן לפי ענין נשמתו המיוחד לו, וזהו העיקר מה שהוא צריך להילחם בזה העולם ולתקן דוקא אותם הדברים שהיצר מכשילו ביותר וכבר הורגל אצלו כהיתר ח"ו.

ואמנם כאשר האדם זוכה להתגבר בדברים אלו ונלחם וכובש את יצרו ומתקן את הדברים אשר כבר נתרגל אליהם וחוזר ושב עליהם, הרי בזה הוא מכניע את כל כחות הרע אשר בקרבו משום שזהו השורש שממנו בא הכל וכמו שנתבאר דכל אחד יש לו הדברים המיוחדים בעבורו לתקן וכאשר יתקן זאת יזכה להתגבר על הכל מחמת שזהו שורש המלחמה אצלו.

ויש להמשיל בזה כמו במלחמה, הדבר ידוע כאשר יצאו למלחמה עם האויב והשונא הרי באם יפילו חללים את המפקדים והבכירים מאנשי הצבא הרי על ידי זה יפלו מיד אחריהם כל החיילים הפשוטים ההולכים אחריהם מחמת ששורש כחם מגיע מהבכירים ביותר, וכמו כן ממש במלחמת היצר כאשר יכניע האדם וילחם עם יצרו המיוחד לו ובעניינים שהיצר מכשילו ביותר, אם יהא האדם נלחם על אותם הדברים דוקא הרי על ידי זה יזכה להכניע את כל מלחמת היצר ולנצחו בעזהשי"ת.

ובזה נבוא לבאר דברי הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ד' אלקיך בידך ושבת שביו, ונתבאר מדברי הרבי ר' בונם זי"ע שבדורותינו הכוונה למלחמת היצר, אמנם מה שכתב רש"י במלחמה הרשות הכתוב מדבר היינו שמרמז שהאדם צריך להילחם דוקא באותם העניינים שכבר נראה אצלו כדברי היתר ורשות ח"ו שהיצר הרע כבר הכשילו רבות בהם וכבר נהפכו אצלו להיתר ואלו העניינים שדוקא בעבורם בא לעולם כדי להילחם ולתקנם בתיקון השלם.

וזהו עיקר המלחמה שלו ביצר הרע באלו הדברים שנראה לו כבר כהיתר וזהו פירוש כי תמא למלחמה על אויבך ולא נאמר בלשון כללי אלא בלשון פרטי אויבך היינו שצריך האדם להילחם באותו היצר הרע שלו הפרטי שהוא הענין שבא בשבילו לעולם לתקנו ולהילחם עליו בחירוף נפש.

וכאשר יזכה האדם להילחם במלחמה זו בנפשו באותם העניינים בזה יזכה שיקויים בו המשך הכתוב "ונתנו ד' אלקיך בידך ושבת שביו" היינו שיזכה על ידי זה לנצח את כל היצר הרע בכללות וזאת על ידי שינצחו בשורש המלחמה והם הדברים שעבורם בא לעולם להילחם בעבורם.

ובזה יש לפרש דברי הגמרא סנהדרין [לז.]: "ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" ע"כ.

וענין בשבילי נברא העולם יש לבאר לפי כל האמור דאכן כל אדם ואדם יש לו תפקיד המיוחד לו שהוא עצמו צריך לתקן בעולם ואין שום אחד אחר יכול לתקן זאת בעבורו וזהו ענין בשבילי נברא העולם שאני צריך לתקן בעצמי בעולם הענין המיוחד לי, ובאם ח"ו לא יתקן האדם את חלקו המיוחד ולא ילחם את מלחמתו המיוחדת לו אזי יצטרך שוב לבוא בגלגול אחר מחמת שאין שום אחר שיכול לתקן ענין זה מלבדו וזהו ענין בשבילי נברא העולם.

ובאמת כמו שישנו בכל אחד ואחד ענין הפרטי שהוא צריך לתקנו כמו כן ישנו בבחינת הזמן והדורות שבכל דור ודור יש דברים שאותו הדור צריך לתקן ובהם היצר הרע מתגבר ביותר, וכמו שנתבאר בסה"ק נועם אלימלך [פרשת נח], וכתב שם שבדורו היה ענין מצוות ציצית וכן בכל דור ישנו הענין המיוחד לו וזל"ק: "ונ"ל דבא לאשמעינין עוד דבר אחד # דהנה בכל דור ודור יש שורש לתקן מצוה מיוחדת יותר משאר מצות למשל בדור הזה יש שורש לתקן מצות ציצית יותר משאר מצות # וכדומה בכל דור יש שורש להחזיק במצוה מיוחדת יותר משאר מצות. ובא הכתוב לאשמעינין שהיה נח צדיק תמים בדורותיו רוצה לומר בכל דור שהיה חי היה מחזיק ומתקן אותה שורש המצוה המיוחד יותר לאותו הדור וזהו יהללו ד' דורשיו יחי לבבכם לעד" עכל"ק.

ומבואר בדברי קדשו שגם בדורות שייך ענין זה שכל דור יש לו הענין המיוחד בעבורו לתקנו ואפשר לראות זאת על פי הדברים שמתגבר עליהם היצר בכללות ביותר וח"ו נעשו כהיתר וזה מראה שזהו ענין המיוחד לאותו הדור לתקנו.

ובדורות אלו עיקר הענין שבכללות צריך לתקן והיצר מתגבר עליהם ביותר הוא ענין ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם והוא ענין שמירת העינים שבזה מתגבר היצר ביותר ויותר בדורות אלו השפלים וצריך כל אחד להתחזק בזה ביותר וזהו עיקר תפקידו של הדור הזה, וכמו שנתבאר על ידי שמכניעים ונלחמים בעיקר שורש היצר בזה זוכים לתקן את הכל.

והנה בימים אלו של חודש אלול אשר מבואר מהקדמונים שהם ימי תשובה ונרמז בהפסוק "אני לדודי ודודי לי" הנה הזמן גרמא של תשובה וזהו זמן שאפשר לתקן את כל המעשים של כל השנה ולשוב בתשובה שלימה על הכל.

על כן צריך האדם ביותר בזה החודש לתקן את כל המעשים הן בבחינת יפשפש במעשיו היינו לראות הדברים אשר לא טובים והיצר מכשילו ביותר באותם הדברים שנעשו אצלו כהיתר ח"ו ולהילחם ולעשות תשובה ביותר באלו הדברים.

וגם צריך הבחינה של "ימשמש במעשיו" היינו שימשמש ויבדוק היטב במעשיו הטובים שעשה במשך כל השנה כולה באם היו כדבעי ובכוונה הראויה, ויעשה חשבון נפשו בכל התורה שלמד האם היתה ביראת שמים טהורה

ואיזה פנים היו לה ללימוד התורה שלו, וכמו כן התפילות שהתפלל האם היו בכוונה הרצויה או שלא היו בשלימות ויראה לתקן את כל מעשיו ולשוב עליהם בתשובה שלימה ועל ידי זה יזכה לתקנם בשלימות הגמור שיהיו מאירים.

כי יש ביד האדם לתקן למפרע את כל מעשיו הן לשוב בתשובה שלימה על כל חטאיו שנכשל בהם, והן לתקן את כל מעשיו הטובים שעשה שיהיו נחשבים בשלימות הגמור ויתוקנו בתיקון השלם, וכמו שנתבאר כאשר יתקן האדם את אותם הדברים המיוחדים בעבורו שרואה שמתגבר יצרו עליהם ביותר ומכשילו בהם עד שנעשים אצלו כהיתר בזה דוקא יתגבר ואז יזכה לנצח לגמרי את יצרו ויזכה לתקן את חלקו בעולם בשלימות.

יעזור השי"ת שנזכה לשוב בתשובה שלימה ולתקן כל מעשינו בתיקון הגמור והשלם, עד שנזכה שיתוקן כל העולם כולו בתיקון השלם לתקן עולם במלכותו יתברך בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com